

Advies betreffende een ontwerpstudie over de perspectieven van elektriciteitsbevoorrading tegen 2030 en het bijhorende milieueffectenrapport

- **Op vraag van Staatsecretaris voor Leefmilieu, energie, mobiliteit en voor Staatshervorming, de heer Melchior Wathelet, in een brief van 26 februari 2014.**
- **Vorbereid door de werkgroep “Energie en Klimaat”**
- **Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 27 juni 2014**
- **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Frans**

INBEHANDELINGNEMING

Bij brief van 26 februari 2014 heeft de heer Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Leefmilieu, Energie, Mobiliteit en Staatshervorming, de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) om advies verzocht m.b.t. het ontwerp van studie over de perspectieven van elektriciteitsbevoorrading tegen 2030 en over het bijhorende milieueffectenrapport.

Het onderzoek van de adviesvraag werd toevertrouwd aan de subcommissie Energie van de CRB en aan de werkgroep Energie en Klimaat van de FRDO. Deze zijn daartoe op 22 april 2014 samengekomen voor een gemeenschappelijke hoorzitting waarop mw. Gillet van de fod Economie en de dames Devogelaer en Gusbin van het Federaal Planbureau de hoofdlijnen van de bovengenoemde ontwerpstudie hebben voorgesteld. Vervolgens heeft mw. Himpens van Arcadis het milieueffectenrapport toegelicht.

Na die presentaties hebben op 3, 16 en 17 juni 2014 gemeenschappelijke vergaderingen van de subcommissie Energie van de CRB en de werkgroep Energie en Klimaat van de FRDO plaatsgehad, welke zijn uitgemond in een ontwerpadvies¹ dat tijdens de algemene vergadering van de FRDO van 27 juni 2014 werd goedgekeurd.

ADVIES

Bij wijze van inleiding preciseert de Raad dat hij zich in dit advies buigt over de aanbevelingen uit de ontwerpstudie die in het bijzonder zijn aandacht hebben getrokken. Dit betekent niet dat de Raad noodzakelijkerwijze akkoord gaat met de aanbevelingen waarover hij zich niet uitspreekt. Voorts formuleert de Raad ook een aantal andere aanbevelingen.

¹ De inhoud van het CRB-advies is identiek aan die van het FRDO-advies

1. Belang van de studie en van het milieueffectenrapport

- [1] De Raad is gunstig gestemd over de ontwerpstudie en over het milieueffectenrapport omdat ze stof kunnen leveren voor de algemene debatten en reflecties over het energiebeleid in het kader van de transitie naar een koolstofarme samenleving, m.n. wat de bevoorradingszekerheid betreft. Volgens de Raad zullen de debatten en het denkwerk over het energiebeleid moeten handelen over aspecten die rechtstreeks zijn gelinkt aan de bevoorradingszekerheid, nl. de energie-efficiëntie, het concurrentievermogen van de ondernemingen, de energiemix, het investeringskader, de integratie van de markten en de interconnecties, maar ook over het vraagbeheer, de betaalbare energie, de ontwikkeling van de opslagmogelijkheden en de milieu- en klimaataspecten.
- [2] De Raad meent dat het voornaamste en fundamentele doel van een beleid inzake energietransitie erin moet bestaan dat het tot een duurzame samenleving leidt die het volgende garandeert:
- het in acht nemen van de grenzen van het leefmilieu en de wil om de klimaatveranderingen te bestrijden, volgens het principe van de gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid
 - de energiebevoorradingszekerheid, zowel voor de consumenten als voor het hele land
 - een performante economie die het concurrentievermogen van onze ondernemingen verzekert
 - sociale rechtvaardigheid en een rechtvaardige transitie, die zich houdt aan de vijf pijlers ervan: sociale dialoog, jobcreatie (investeringen, R&D, innovatie), vorming en competenties, respect voor mensen- en arbeidsrechten en een georganiseerde en krachtige sociale bescherming².
- [3] De Raad onderstreept ook het belang van het doel van de studie zoals het is gedefinieerd in de wet van 29 april 1999.³
- [4] Hij wijst er evenwel op dat de gegevens die in het kader van de ontwerpstudie werden gebruikt, gedateerd zijn (o.m. wat het basisscenario betreft), wat sommige resultaten en conclusies scheeftrekt en de huidige situatie op de energiemarkt, die grote omwentelingen heeft ondergaan (ontwikkeling van de prijzen, versterkte rol van de hernieuwbare bronnen in de energiemix, schaliegas enz.), niet weerspiegelt.
- [5] De Raad is van oordeel dat nog diverse werkhypothesen zouden kunnen worden besproken en hij drukt zijn verbazing uit over de hypothese waarbij de netto-invoer wordt vastgelegd op het gemiddelde peil dat over de periode 2003-2010 werd waargenomen.
- [6] Hij vestigt de aandacht op het feit dat de gebruikte methodologie berekent hoeveel productiecapaciteit in 2030 nodig is om te garanderen dat aan de elektriciteitsvraag wordt voldaan. De studie spreekt zich er niet over uit of deze hypothese van beschikbare productiecapaciteit realistisch is. Dit onderstelt tegelijk dat de bestaande capaciteit (die technisch gezien nog altijd beschikbaar zal zijn in 2030) in de komende decennia niet van de markt wordt gehaald om economische redenen en dat wordt geïnvesteerd in nieuwe productiecapaciteit.

² Bron: gemeenschappelijk advies van de FRDO, de ESRBHG, de RLBHG, de Minaraad, de SERV, de CESW en de CWEDD over de concretisering van de transitie van België naar een koolstofarme maatschappij in 2050

³ De SPE strekt ertoe de mogelijkheden te onderzoeken om op middellange en lange termijn de vraag naar en het aanbod van elektriciteit op elkaar af te stemmen, rekening houdend met de noodzaak om: tot een aangepaste diversificatie van de brandstoffen te komen, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te bevorderen, de door de gewesten bepaalde randvoorwaarden inzake leefmilieu te integreren en productietechnologieën met een lage uitstoot van broeikasgassen te promoten.

- [7] De Raad wijst er voorts op dat het milieueffectenrapport de milieu-impact van de verschillende scenario's duidelijk identificeert, o.m. wat de CO₂-reductie⁴ betreft.

2. Bevoorradingszekerheid, energie-efficiëntie en interconnecties

- [8] Volgens de Raad moet bevoorradingszekerheid worden gewaarborgd om:
- het concurrentievermogen van onze ondernemingen te vrijwaren;
 - de toegang tot energie voor de gezinnen, meer bepaald de kansarme gezinnen, te garanderen;
 - onze milieu⁵ - en sociale verbintenissen na te komen;
 - black-outs te vermijden.
- [9] De Raad is van oordeel dat de bevoorradingszekerheid moet worden gewaarborgd in de context van een elektriciteitsmarkt die wordt uitgebreid tot de CWE-zone (Central West Europe). Dit impliceert vanzelfsprekend de noodzaak van een "level playing field" inzake productie-installaties tussen de landen en de regio's in de CWE-zone, rekening houdend met de transitie naar een duurzaam energiesysteem op Europees niveau.
- [10] Voor de Raad zijn essentiële middelen om die doelstelling te bereiken: de ontwikkeling van de energie-efficiëntie, het behoud van een adequate en toereikende productiecapaciteit binnen het regelgevende kader, de ontplooiing van de interconnecties, de integratie van de energiemarkten, investeringen in nieuwe productiemiddelen, de ontwikkeling van de opslagmogelijkheden en het beheer van de vraag. In dit opzicht moet volgens de Raad worden toegezien op een optimale aanwending van de interne productiecapaciteit en moeten alle maatregelen worden genomen om in de energiebehoeften te voorzien.
- [11] Wat de energie-efficiëntie betreft, acht de Raad het van centraal belang dat eerst wordt geanalyseerd welk energiebesparingspotentieel kan worden gerealiseerd door de verschillende economische spelers, nl. de gezinnen, de tertiaire sector, de industrie, de mobiliteits- en de transportactoren. De inspanningen om de energie-efficiëntie in België te verbeteren, moeten volgens de Raad rekening houden met de technisch-economische potentiële mogelijkheden. Voorts herinnert de Raad eraan dat België zich in zijn Nationaal Hervormingsprogramma 2011 heeft verbonden tot de indicatieve doelstelling om het verbruik van primaire energie tegen 2020 met 18% te verminderen ten opzichte van de projecties. De Raad vraagt dat beleidsmaatregelen worden getroffen om deze doelstelling te halen.
- [12] Met betrekking tot de interconnecties vindt de Raad het van primordiaal belang - wetende dat België een netto-invoerder is - dat de ontwikkeling ervan wordt versneld in het kader van een sterkere integratie van de markten. De Raad vestigt er de aandacht op dat de Europese Commissie dit idee ondersteunt in de strategie over de energiezekerheid die ze op 28 mei 2014 heeft aangenomen.

⁴ Zoals wordt geïllustreerd in de grafieken 30 en 37 van de ontwerpstudie.

⁵ Een aandeel hernieuwbare energie van 13%, een reductie van de niet-ETS-uitstoot van CO₂ met 15% in België en 20% in Europa tegen 2020 in het licht van de noodzakelijk geachte CO₂-reducties op lange termijn en de realisatie van de indicatieve doelstelling van 18% energiebesparing

3. Investeringsklimaat

- [13] De Raad vestigt er de aandacht op dat moet worden geïnvesteerd, zowel in de vernieuwing van de productiecapaciteit als in bijkomende capaciteit. Ook m.b.t. de transport- en distributienetwerken zijn aanzienlijke investeringen noodzakelijk om de huidige capaciteit in stand te houden en te versterken, en om de slimme netwerken te ontwikkelen.
- [14] Om deze uitdagingen aan te gaan en ervoor te zorgen dat deze investeringen vaste vorm krijgen, is het volgens de Raad essentieel dat het investeringsklimaat nu al wordt verbeterd. Bovendien moeten de juiste keuzen worden gemaakt om de eerder in het advies vermelde doelstellingen te bereiken.
- [15] De Raad wijst erop dat de noodzakelijke omvangrijke investeringen nieuwe akkoorden zullen vereisen over een financieringsmodel waarbij alle actoren worden betrokken. In dit kader moet volgens de Raad bijzondere aandacht uitgaan naar het behoud van de bestaande capaciteit, zoals al in dit advies werd beschreven.

4. Aanvullende studies en rapporten

- [16] Ten slotte onderstreept de Raad het belang van studies en rapporten die stof leveren voor de debatten en het denkwerk over energie, maar hij zou willen dat deze worden aangevuld met andere die de sociaal-economische impact van mogelijke energiebeleidsmaatregelen analyseren, meer bepaald wat het concurrentievermogen en de werkgelegenheid betreft, rekening houdend met de komende Europese beslissingen, met name op het vlak van energie/klimaat en van het industriebeleid (Pakket 2030...).
- [17] De Raad is ook voorstander van studies die een analyse maken van:
- het potentieel aan energie-efficiëntie in alle sectoren (transport, gebouwen en ondernemingen);
 - de aspecten van "demand-side management";
 - de pistes om een adequate en toereikende productiecapaciteit binnen het regelgevende kader te waarborgen.

5. Visie op lange termijn en maatschappelijk debat

- [18] De Raad betreurt het ontbreken van een stabiele, samenhangende en geharmoniseerde langetermijnvisie (2030-2050) voor het energiebeleid. Hij vraagt bijgevolg dat zo'n visie wordt uitgetekend, een visie die o.m. coherent is met de beleidsterreinen die onrechtstreeks met het energievraagstuk zijn verbonden (waaronder het industriebeleid) en die is geharmoniseerd op de verschillende beleidsniveaus, rekening houdend met het energiebeleid en de energiemarkt op Europees niveau.
- [19] Aangezien de energiematerie belangrijk is voor de hele samenleving, verzoekt de Raad de (federale en regionale) regeringen snel een maatschappelijk debat ter zake met alle betrokken actoren op gang te brengen dat volgens hem zou moeten uitmonden in een "energiepact".

Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de Algemene vergadering die hebben deelgenomen aan de stemming voor dit advies

Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de Algemene vergadering die hebben deelgenomen aan de stemming voor dit advies

- De voorzitter en twee ondervoorzitters:
M. Aelvoet, L. Cloots en O. Van der Maren
- 2 van de 3 vertegenwoordigers van de NGO's voor milieubescherming:
M. Bienstman en S. Leemans
- 2 van de 3 vertegenwoordigers van de NGO's voor ontwikkelingssamenwerking:
B. Gloire en R. De Meyer
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
Ph. Cornélis en S. Storme
- 2 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
V. Biebel en P. Vanden Abeele
- 1 van de 2 vertegenwoordigers van de jeugdorganisaties:
O. Beys

Totaal: 12 van de 24 stemgerechtigde leden

Bijlage 2. Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

De werkgroep "Energie en Klimaat" vergaderde op 22 april, 3 juni, 16 juni en 17 juni om dit advies voor te bereiden.

Bijlage 3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies.

Stemgerechtigde leden en hun vertegenwoordigers

- M. Philippe CORNELIS (CSC)
- M. Bert DE WEL (ACV)
- Mme Giuseppina DESIMONE (FGTB)
- Mme Annemarie GODTS (Electrabel)
- M. Jonathan LAMBREGS (Vlaamse Jeugdraad)
- Mme Silvie MYNGHEER (FEBEG)
- M. Sébastien STORME (FGTB)
- M. Olivier VAN DER MAREN (FEB)
- M. Jean-Pierre VAN DIJCK (Fédération Pétrolière Belge)
- Mme Sara VAN DYCK (BBL)
- M. Piet VANDEN ABEELE (UNIZO)

Secrétariat

- M. Kris DEGROOTE (CRB)
- M. Fabrice DEHOUX (FRDO)
- M. Marc DEPOORTERE (FRDO)
- Mme Michèle PANS (CRB)